

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС

**«Профілактика та протидія булінгу (цькуванню) у
початковій школі»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність А3 Початкова освіта
Галузь знань А Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 року.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Профілактика та протидія булінгу (цькуванню) у початковій школі
Викладач (-і)	Дибовська О. В.
Контактний телефон викладача	0668248458
E-mail викладача	olesia.dybovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа, 16:50-18:10
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є закономірності, принципи та практики профілактики й протидії булінгу в молодшому шкільному віці, створення безпечного освітнього середовища, зокрема в умовах воєнного стану.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є розвиток у майбутніх учителів початкових класів уміння організації безпечного освітнього середовища, яке забезпечуватиме психологічну підтримку та здатність запобігати, виявляти та відповідно реагувати на випадки булінгу, зокрема кібербулінгу, в рамках правових норм та сучасних освітніх підходів.</p> <p><u>Основними цілями</u> дисципліни «Профілактика та протидія булінгу (цькуванню) у початковій школі» є формування загальних та фахових компетентностей, розвиток уміння проєктування безпечного освітнього середовища, розробки профілактичних заходів та активностей для здобувачів початкової освіти, інтеграції цифрової безпеки та етики у власну освітню діяльність.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>КЗ-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p> <p>СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.</p>	

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-13. Здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію.

Результати навчання:

ПР – 01. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР – 02. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР – 03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних та етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР – 08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР – 13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР – 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР – 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

8	А3 Початкова освіта	4	Вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Тема 1. Поняття булінгу: типи, ролі, відмінність від конфлікту.		2	2 5
Тема 2. Правове регулювання профілактики та протидії булінгу.		2	2 5
Тема 3. Профілактика та побудова безпечного освітнього середовища. Сучасні підходи та інновації.		2	4 10
Тема 4. Алгоритм дій при виявленні ймовірного булінгу.		2	2 10
Тема 5. Цифрова етика та кібербулінг.		2	2 10
Тема 6. Взаємодія з батьками та командна робота.		2	2 10
Тема 7. Антибулінгова лабораторія. Створення інтерактивних освітніх матеріалів для початкової школи		-	4 10
ЗАГ.		12	18 60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Залік, максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка включає: 70 балів – оцінка за практичні заняття 25 балів – самостійна робота 5 балів – неформальна освіта
Вимоги до письмових робіт	Здобувачі освіти упродовж навчання демонструють як теоретичні знання, так і уміння їхнього практичного застосування. Обов'язковим для отримання допуску до заліку є виконання самостійної роботи, написання контрольної роботи та відпрацювання практичних занять. Завдання для письмових робіт представлені на платформі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Інформація щодо результатів оцінювання надається здобувачам освіти індивідуально. Контрольна робота виконується на передостанньому практичному занятті на денній формі навчання.
Практичні заняття	Оцінка роботи над темами здійснюється упродовж семестру за 100-бальною шкалою відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Максимальна кількість балів (70) за практичні заняття розраховується автоматично електронним журналом.
Умови допуску до підсумкового контролю	Система оцінювання успішності передбачає такі етапи контролю. 1. Поточний контроль – регулярне оцінювання розуміння та засвоєння навчального матеріалу курсу студентами. До поточного контролю відноситься оцінювання виконання практичних, пошукових та творчих завдань в усному та письмовому відтворенні навчального матеріалу під час аудиторної та позааудиторної роботи. Самостійна робота (макс. 25 балів) оцінюється відповідно до виконання зазначених завдань самостійної роботи у

	<p>повному обсязі з урахуванням творчого підходу та оригінальності вирішення завдань.</p> <p>2. Модульний контроль – оцінка ступеня засвоєння студентами конкретної частини навчального матеріалу відповідно сформованого окремого навчального модуля. Під час такого контролю студенти виконують контрольну роботу, що передбачає тестові завдання для перевірки теоретичної підготовки та навичок виконання практичних завдань.</p> <p>3. Підсумковий контроль – тестова перевірка в системі дистанційного навчання рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу курсу.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Формою контролю курсу є залік на останньому практичному занятті, який автоматично виставляється е-журналом за результатами накопичення балів упродовж семестру.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><u>Письмові роботи:</u> виконуються самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> заборонено списування під час контрольних робіт. Студенти зобов'язані дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 2)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf</p> <p><u>Відвідування занять:</u> відвідування занять є обов'язковим, якщо заняття пропущені з поважної причини, то вони відпрацьовуються. Студенти, які не набрали 50 балів за результатами підсумкового контролю талону №2 і №3, можуть пройти курс повторно, відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf</p> <p>Студенти, що навчаються за індивідуальним графіком, самостійно опрацьовують навчальний матеріал і здають всі види контролю, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf</p> <p><u>Неформальна освіта</u> регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf</p> <p>Студентам рекомендується пройти курс «Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти» (https://prometheus.org.ua/prometheus-free/protydiya-bulingu-v-osviti/). За наявності сертифікату студент отримує додаткові 5 балів до загальної кількості балів.</p>	
<p>8. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти». 2. Алгоритм взаємодії щодо превенції та протидії булінгу в закладах освіти. URL: https://mon.gov.ua/news/alhorytm-vzaiemodii-shchodo-preventsii-ta-protydii-bulinhu-v-zakladakh-osvity 	

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми».
4. Листа Міністерства освіти і науки України від 14.08.2020 №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)».
5. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
6. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
7. Викресли булінг. Інформаційна кампанія від Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). URL: <https://stopbullying.com.ua/>
8. Стівелл Л. Життя онлайн. Як уберегтися від кібербулінгу, вірусів та інших халеп в інтернеті. Книголав, 2020. 144 с.
9. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.03.2022 р. № 1/3663-22 “Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії”. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zapobigannya-torgivli-lyudmi-v-umovah-voennoyi-agresiyi>
10. Попередження та протидія кібербулінгу в дитячому середовищі України. Команда правозахисного департаменту ГО “Докудейз”. 2020. 96 с. URL: https://cyber.bullyingstop.org.ua/storage/media-archives/cyberbuling_preview_5-10.pdf?fbclid=IwAR2LzoPNfsaZrpI5fBJJwA5V9js-B-kT46VzY6mFk4LV_Qr9RLiz-CvYC5I
11. Навчальний посібник з цифрового громадянства й безпеки “Обачність. Пильність. Захист. Ввічливість. Сміливість”. 2023. 161 с. URL: https://services.google.com/fh/files/events/bia_curriculum_2023.pdf
12. Клан клік-клац. Виховання дітей у цифрову еру. 2017. URL : <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/files.edpro.com.ua/Clique+Click-UKR.pdf>
13. Е. Кін, М. Георгеску. Закладинки. Посібник з протидії мові ненависті онлайн через освіту з прав людини. 2016. URL: <https://rm.coe.int/16806f9aec>

Викладач
кандидат філологічних наук,
викладач кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій

 Олесья ДИБОВСЬКА